

в Україні не досягають своєї мети. Тому сучасне підприємництво в Україні не виконує визнану у світі функцію механізму регулювання інститутів ринку.

Потенційно важливим видом доходів вітчизняних домогосподарств в сучасних умовах можуть стати доходи від власності, які формують грошові надходження у вигляді відсотків (вид доходу, який отримують кредитори або інвестори від розміщення (інвестування) своїх грошових коштів); дивідендів (різновид доходу, який отримують власники цінних паперів) та ренти (дохід, який отримують власники земельних ділянок чи нерухомості у випадку надання їх в оренду). Адже збільшення доходів від власності свідчить про підвищення рівня добробуту нації та ступінь розвиненості суспільства.

Література:

1. Статистичний щорічник України за 2016 рік : Методологічні пояснення. Державна служба статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua
2. Доходи та витрати населення України у 2010-2016 роках. Державна служба статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua
3. Доходи та витрати населення України за регіонами у 2010-2016 роках. Державна служба статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua

Плотницька Уляна Анатоліївна

ст. гр. ФУПОзм-21, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Савчук С. В.

ПРАКТИКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЗОРОСТІ В КОНТЕКСТІ ВИКОНАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УКРАЇНІ

В умовах бюджетної децентралізації особлива увага приділяється забезпеченню фінансової самостійності місцевих органів, що є надзвичайно актуальним для задоволення потреб населення. Це відповідно обумовлює необхідність конструктивної взаємодії влади та громадськості стосовно прийняття ефективних управлінських рішень у сфері бюджету. Надзвичайно важливим при цьому є забезпечення прозорості та посилення контролю за виконанням місцевих бюджетів з метою дотримання законності процесу мобілізації бюджетних ресурсів, їх економії та цільового використання в інтересах територіальних громад.

Однак через недостатню прозорість діяльності державних та місцевих органів влади, заполітизованість управлінських рішень, їхня взаємодія з громадськістю залишається малоефективною, з низьким рівнем взаємної довіри. І хоча вже для сучасного етапу розвитку громадянського суспільства в Україні характерні позитивні тенденції, та попри все, це не свідчить про відсутність проблем. Тому реалії сьогодення вимагають трансформації підходів до організації контролю, зокрема активізації ролі

громадського контролю, за їх діяльністю владних структур, що повинно передбачати наявність реальних важелів впливу [2].

Гальмівним чинником розвитку громадянського суспільства все ж залишається недостатній рівень політичної й економічної культури громадян, зокрема, це стосується їхньої компетентності щодо управлінських процесів, які відбуваються у державі, недостатньої участі представників громадськості у процесі обговорення рішень з питань реалізації бюджетної політики, громадянської пасивності переважної частини населення, низької фінансової спроможності громадських інститутів. Це обумовлює потребу у поширенні практики залучення населення до формування і реалізації державної регіональної політики щодо вирішення питань місцевого значення, розробці й ухвалення бюджетних рішень.

Тому важливим завданням постає створення сприятливих умов для розвитку та посилення фінансової спроможності громадянського суспільства в Україні з метою підвищення ефективності та дієвості контролю за прийняттям рішень на місцевому рівні, забезпечення співучасті громадян у цих процесах. Невід'ємною складовою залишається активне залучення населення до бюджетного процесу на державному і місцевому рівнях та моніторингу бюджетних показників. У даному контексті саме громадський контроль являється важливою формою впливу населення на діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування щодо виконання покладених на них функцій і завдань, дотримання законності при їх здійсненні.

Варто відмітити, що, оскільки кожен громадянин прагне отримати максимальний рівень якісних суспільних благ, то важливим є забезпечення доступу до інформації про ефективне використання бюджетних коштів. Її прозорість має передбачати не тільки офіційне оприлюднення інформації, але й її надійність, зрозумілість та своєчасну подачу, щоб мати змогу зробити висновки про стан управління бюджетним процесом загалом [1].

На етапі виконання місцевих бюджетів залучення громадськості може здійснюватись:

- при моніторингу виконання відповідних бюджетів, програм або проектів, що фінансуються за рахунок бюджетних коштів;
- при моніторингу та контролі за здійсненням публічних закупівель;
- у формі громадських експертиз щодо оцінки якості наданих суспільних послуг, результативності виконання місцевих бюджетів;
- у процесі обговорення чи внесення змін до бюджетів та ін.

Позитивним досвідом у вітчизняній практиці стосовно можливості залучення громадськості до організації виконання місцевих бюджетів стало запровадження та функціонування інформаційно-аналітичної системи «Прозорий бюджет», що надає доступ до інформації про публічні

кошти та їх використання, сприяє посиленню громадського контролю щодо руху бюджетних ресурсів, підвищенню позиції України у рейтингу за Індексом відкритості бюджету Міжнародного бюджетного партнерства в контексті функціонування офіційного державного інформаційного порталу Є-Data. Крім того, інтегрований офіційний портал оприлюднення інформації про публічні закупівлі України ProZorro надає доступ зацікавленим особам відслідковувати оплати Державної казначейської служби України в частині процедури та моніторингу публічних закупівель. У 2017 р. було презентовано Дорожню карту розвитку відкритих даних в Україні, підготовлену Державним агентством з питань електронного урядування України за підтримки проекту “Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах” (TAPAS) та фінансування USAID/UKAID [3].

Ефективним інструментом співпраці населення із органами влади в контексті вирішення місцевих проблем та ефективного використання бюджетних ресурсів на місцевому рівні є партиципаторний бюджет, використання якого набуло поширення з 2015 р. Партиципаторне бюджетування сприяє відкритій дискусії та прозорому прийняттю рішень, при якому кожен мешканець має змогу прийняти участь у визначенні найкращого способу витрачання коштів відповідного місцевого бюджету.

Крім того, в сучасних умовах поширення набувають конкурси місцевих ініціатив, тобто виконання окремих проектів за рахунок бюджетних коштів громадськими організаціями на умовах співфінансування в рамках програми EGAP. Реалізація такої програми орієнтована на впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій з метою покращення взаємодії влади та громадян і забезпечення розвитку соціальних інновацій в Україні.

Таким чином, збереження та забезпечення прозорості щодо використання публічних коштів сприятиме активній участі громадян у бюджетному процесі, що є основною вимогою утвердження демократичних засад розвитку суспільства. Впровадження кращих практик залучення громадськості до формування та виконання місцевих бюджетів дасть змогу надати кожному громадянину максимальний рівень якісних суспільних благ та послуг.

Література:

1. Дем'янюк А. В. Прозорість бюджету та участь громадськості у бюджетному процесі. Економіка та суспільство. 2016. Випуск 6. С. 317-320.
2. Смоляр О. А. Громадський контроль у сфері місцевого самоврядування: теорія і практика. Конституційне й муніципальне право. 2014. С. 91-99.
3. Школа бюджетної грамотності для громадських організацій: посібник для тренерів / за заг. ред. Г. А. Борща. Київ: Фонд Східна Європа, 2017. 298 с.